

Sygn. akt II KS 25/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

w sprawie **A. L. K.**

oskarżonego z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych w zb. z art. 216 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 lutego 2022 r.

skargi prokuratora,

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 6 października 2021 r., sygn. akt V Ka [...]

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt II K [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowania
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z 23 marca 2021 r., sygn. akt II K [...] oskarżonego A. L. K. uznał za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów tj.

dwóch przestępstw z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018r. o ochronie danych osobowych (Dz. U.2019.178) w zb z art. 216 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., przy czym ustalił, że oskarżony działał w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności w warunkach art. 91 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1); na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat tytułem próby (pkt 2); na podstawie art. 72 § 1 pkt 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do przeproszenia pokrzywdzonego P. S. poprzez opublikowanie przez oskarżonego pisemnych przeprosin na koncie użytkownika „A.-P. A. K.” portalu społecznościowego [...] (pkt 3); na podstawie art. 216 § 4 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz fundacji Pomocy [...] w W. kwotę 2000 zł tytułem nawiazki (pkt 4); obciążył oskarżonego opłatą w kwocie 120 zł oraz pozostałymi kosztami postępowania w sprawie (pkt 5).

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 6 października 2021 r., sygn. akt V Ka [...], po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez oskarżonego, zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w C.

Na podstawie art. 539a § 3 k.p.k., skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w C., który zaskarżając to orzeczenie w całości na niekorzyść A. L. K. zarzucił: „rażącą obrazę prawa na skutek błędnego uznania, że zachodzi jedna z podstaw wymienionych w art. 438 § 2 i 3 k.p.k. w postaci błędu w ustaleniach faktycznych oraz mającego wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów postępowania skutkujących koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, w sytuacji gdy:

- 1.czynności przeprowadzenie których za konieczne uznał sąd - przesłuchanie świadków zdarzenia ujawnionego za pośrednictwem portalu społecznościowego przez podejrzanego, nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy oraz
- 2.wskazane przez Sąd Odwoławczy dowody w postaci przesłuchania czterech świadków, których przesłuchania uznał za konieczne mógł przeprowadzić

Sąd Odwoławczy w toku rozprawy i nie skutkuje to koniecznością ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości”.

Prokurator wskazując na powyższy zarzut wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu II instancji i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę oskarżony A. K. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawarty w tym przepisie zwrot „wyłącznie” oznacza, że określony w nim katalog podstaw wniesienia skargi ma charakter zamknięty i ogranicza się do dwóch uchybień: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.

Co do trafego stwierdzenia przez prokuratora tej ostatniej podstawy, co wynika zarówno z opisu postawionego w skardze zarzutu, jak i jej uzasadnienia, nie ma w niniejszej sprawie wątpliwości.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu II instancji, podstawą uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania było stwierdzenie potrzeby przeprowadzenia przewodu w całości przed sądem I instancji. Z pisemnych motywów wyroku uchylającego wynika, że konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości wynika w głównej mierze z niezasadnego zawężenia przez Sąd Rejonowy koncentracji materiału dowodowego, w tym również ograniczenia się do oceny wyjaśnień oskarżonego oraz pokrzywdzonego P. S., podczas jedoczesnego zignorowania równie istotnych źródeł jak nagrania z kamery telefonu A. K., ale przede wszystkim jednak kamery

nasobnej funkcjonariusza straży miejskiej. Ten ostatni dowód, przeprowadzony i odtworzony w toku rozprawy apelacyjnej, rzutuje tymczasem na ocenę wiarygodności zeznań świadka P. S., a także oskarżonego, ale przede wszystkim jednak naświetla tło i przebieg zajścia z 19 grudnia 2019 r., co – zdaniem tego Sądu – nie jest obojętne dla kwestii odpowiedzialności A. K. oraz ewentualnej oceny jego zachowania również w pryzmacie art. 85 rozporządzenia RODO, tzw. wyjątku dziennikarskiego. Sąd odwoławczy wskazał, że niezbędne w tym celu jest również skonfrontowanie depozycji pokrzywdzonego z treścią wspomnianego nagrania oraz przesłuchanie pozostałych trzech funkcjonariuszy uczestniczących w zdarzeniu z udziałem oskarżonego. Osoby te, zdaniem Sądu odwoławczego, dysponują wiedzą na temat rzeczywistych powodów interwencji, jej przebiegu oraz zachowania jej poszczególnych uczestników. Sąd odwoławczy wskazał również, że cennym nośnikiem informacji mogą okazać się także akta sprawy cywilnej prowadzonej przed Sądem Okręgowym w P. o sygn. akt I C [...] i znajdujące w nich protokoły zeznań wskazanych świadków, choć nie mogą i nie powinny zastąpić bezpośrednio przeprowadzenia tych dowodów. Sąd I instancji, według wytycznych odwoławczych, powinien również baczyć na bezrefleksyjne przyjmowanie ustaleń zawartych w postanowieniu o umorzeniu śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy, zważywszy na poważne w świetle nagrań z kamery nasobnej zastrzeżenia do rzetelności zawartej w tym orzeczeniu argumentacji. Wyjaśnienie wszystkich okoliczności tej sprawy, zwłaszcza sytuacji mającej miejsce jeszcze przed umieszczeniem przez oskarżonego na profilu społecznościowym wizerunku i video z P. S., jest – jak podkreślano – sednem tej sprawy, niezbędnym do ustalenia jego odpowiedzialności tak w zakresie czynu z art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych jak i art. 216 § 2 k.k.

W ten sposób uzasadniając, Sąd odwoławczy stwierdził, iż zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, albowiem Sąd Rejonowy w zasadzie zaniechał postępowania dowodowego a także rzetelnej i całościowej analizy poszczególnych jego źródeł. Nadto, wniosek o uniewinnienie oskarżonego był na obecnym etapie postępowania przedwczesnym, dlatego że dopiero wyniki ponownego przewodu pozwolą na wydanie pozbawionego wad faktycznych orzeczenia kończącego sprawę.

Przytoczone powyżej, wyliczone przez Sąd Okręgowy czynności, choć rzeczywiście obejmują znaczną część materiału dowodowego, to jednak nie pozwalają na przyjęcie, że wymagany warunek wydania kasatoryjnego wyroku w celu przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, został w tej sprawie spełniony. W szczególności nie wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, z jakich powodów dowody, które już zostały przeprowadzone przez Sąd I instancji zawierają tego rodzaju braki treściowe, które nakazują ponowne ich przeprowadzenie. Tego rodzaju konkluzja pozwalałaby dopiero na stwierdzenie, że przynajmniej co do tych dowodów istnieje potrzeba przeprowadzenia na nowo. Brak szczegółowej analizy, a tym cechuje się uzasadnienie zaskarżonego wyroku, wskazuje jedynie na fakt, że Sąd odwoławczy dostrzega wyłącznie niedostatki argumentacyjne, związane z wymową przeprowadzonych dowodów, które stały się podstawą skazania, w kontekście dowodów pozostałych. W istocie nie wiadomo zatem dlaczego miałyby dojść do konieczności ich powtarzania i to w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, skoro Sąd Okręgowy nie wskazał na takie konkretne i możliwe do uzyskania z tych dowodów treści, które nie zostały pozyskane w drodze dotychczasowych przesłuchań. O ile natomiast Sąd ten dostrzegł wadliwości związane z ich oceną, wynikającą z naruszenia art. 7 k.p.k., skoro dowody obiektywne miałyby prowadzić do innych wniosków, to trzeba stwierdzić, że sam był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by ocenę taką przeprowadzić, nawet przy uzupełnieniu postępowania dowodowego o szereg innych czynności. Aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, przede wszystkim wynikające z art. 437 § 2 k.p.k., art. 452 i art. 454 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, jak również zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczone jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należałoby przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo.

Z oczywistych względów sytuacja taka w niniejszej sprawie nie zachodzi, gdyż z argumentacji Sądu odwoławczego wynika jedynie, że do uchylecia wyroku doszło w istocie w celu uzupełnienia materiału dowodowego, a nie w celu ponownego przeprowadzenia dowodów, które już zostały przeprowadzone. Jak już

wcześniej wskazano, Sąd odwoławczy nie tyle bowiem wskazał na ich treściowe braki, ale na konieczność dokonania ich ponownej oceny, a także na potrzebę przeprowadzenia kilku innych dowodów, co nie mieści się obecnie w podstawach uchylenia wyroku, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k. Jeżeli Sąd Okręgowy dostrzegał potrzebę przeprowadzenia kilku dowodów, które nie były przeprowadzone oraz dokonania łącznej oceny wszystkich dowodów, czynności tej winien był dokonać samodzielnie.

Należy przy tym odnotować, że Sąd odwoławczy nie wskazał precyzyjnie nawet jakiego rodzaju zastrzeżenia stawia ocenie dowodów zrealizowanej jak dotąd przez Sąd Rejonowy, jednocześnie w swych uzasadnieniach odchodząc zupełnie od przedmiotu postępowania, które dotyczyło wszakże rozpowszechniania danych osobowych i wizerunku wbrew wyraźnemu sprzeciwowi osoby uprawnionej. O ile można wywodzić z treści uzasadnienia o konieczności dokonania ponownej oceny dowodów, bo o tym uzasadnienie to traktuje wprost, to nie sposób zarazem kategorycznie ustalić, jakie w tym zakresie błędy miał popełnić Sąd I instancji, a ściślej, jakie wadliwości związane są z dowodami, które Sąd ten przeprowadził. W sytuacji, gdy Sąd Okręgowy widział jedynie niekompletność ilościową stanu dowodów, jakie zostały zebrane do czasu postępowania apelacyjnego, a nadto zmierzał do zmiany tego stanu poprzez uzupełnienie przewodu sądowego, niezrozumiałe jest z jakiego powodu najpierw uzupełnił materiał dowodowy, po czym zaniechał dalszych czynności dowodowych, polegających na przeprowadzeniu tych dowodów, na których potrzebę wskazał w uzasadnieniu wyroku.

Ubocznie trzeba też zauważyć, że nie jest prawdą twierdzenie Sądu odwoławczego, że Sąd Rejonowy w ogóle nie rozważał zachowania oskarżonego w aspekcie tzw. wyjątku dziennikarskiego. Wyraźnie przeczy temu treść uzasadnienia tego Sądu (część 5, inne zagadnienia).

Podsumowując należy zatem stwierdzić, że orzeczenie kasatoryjne Sądu odwoławczego wadliwie, przynajmniej na tym etapie opierało się na konstatacji, że istnieje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, podczas gdy potrzeba taka nie wynikała z wywodów, jakie zawarte są w uzasadnieniu tego Sądu.

W tej sytuacji doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. i dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

a.s.